

УДК 352:004.65(477)

П. Козирєв

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ МІСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА НАДАННЯ ПОСЛУГ “ЕЛЕКТРОННЕ МІСТО” (НА ПРИКЛАДІ МІСТА УКРАЇНКА)

Проаналізовано засади створення міської інформаційно-комунікаційної системи управління та надання послуг “Електронне місто” у контексті формування Стратегії розвитку малого міста.

Ключові слова: проект “Електронне місто”, стратегія розвитку міста, електронний уряд, система автоматизованого моніторингу міської політики, електронна система надання послуг, додаткові послуги.

Важливим для створення сучасної системи управління містом є запровадження стратегічного підходу. Стаття присвячена засадам запровадження міської інформаційно-комунікаційної системи управління та надання послуг “Електронне місто” (на прикладі міста Українка).

У сучасній світовій та вітчизняній науковій літературі такі науковці, як Р. Агранофф [1], В. Григор’єв [2], М. Лахижа [3], С. Максименко [4], Г. Мінцберг [5], В. Рохлин [6], С. Жилкин [7], Н. Петров [8], Г. Почепцов [9], Ю. Шемшученко [10], І. Чиж [11], Ю. Шаров [12], С. Чукут [13, 14] присвятили свої дослідження проблематиці стратегічного управління та впровадженню електронних систем управління у контексті реалізації стратегій управління містом.

Під час роботи над Стратегією розвитку міста Українка на період до 2015 р. [15, 16] було окреслено, окрім інших, такі пріоритетні напрямки розвитку міста:

- оптимізація системи управління містом;
- розвиток інфраструктури, створення умов для задоволення зростаючих потреб населення у різноманітних послугах.

Зовнішнім чинником, що вплинув на прийняття рішення міською радою м. Українка, було усвідомлення світової тенденції переходу до інформаційного суспільства, ідея якого була вперше сформульована у 60-х рр. ХХ ст. професором Ю. Хаяші, бажання не відставати від магістральних шляхів цивілізаційного розвитку, намагання використовувати випереджальний підхід до планування розвитку міста.

Так, М. Гернон, віце-президент програми з електронного уряду Нью-Йорка, визначає електронне урядування як “використання інформаційних технологій для прямого надання державних послуг споживачам цілодобово і 7 днів на тиждень. Покупцем може бути громадянин, підприємство чи урядова установа. Електронне урядування надає послуги у спосіб, найбільш зручний покупцеві і в той же час дозволяє урядові надавати ці послуги за набагато меншу вартість” [17].

На думку С. Чукут, електронний уряд – це не просто система надання державою та її органами послуг (зокрема й відповідної інформації) громадянам на основі їх активної взаємодії за допомогою нових ІКТ, а й, передусім, модернізація самого процесу державного управління згідно з новими умовами суспільного розвитку [18, 19].

Без інтеграції в інформаційне, електронне суспільство, без сучасних електронних засобів доступу до інформації та організації управління за допомогою інформаційних технологій а ні ефективне управління містом, а ні його сталий розвиток неможливі.

Створення сучасної електронної системи в місті, за допомогою якої можна організувати виконання будь-яких стратегічних завдань, ефективне керування міським господарством, результативну взаємодію всіх міських служб, організацій та структур, а головне – мотивувати та організувати міську громаду до спільної роботи, тобто мати інструмент для реалізації міської політики, стало одним із пріоритетів діяльності органів міської влади та самоврядування.

Зазначена місія системи та її цілі передбачають створення інформаційно-комунікативної системи як єдиного механізму формування, реалізації та моніторингу результату управлінського рішення, цілісного комплексу обліку, управління, надання послуг, доступу до інформації та забезпечення єдиних підходів у вирішенні загальноміських проблем.

Формування інформаційно-комунікаційної системи управління містом і надання послуг має базуватися на основних засадах формування механізму управління містом столичного регіону та підходах щодо формування його сталого розвитку.

Окрім суто технічних напрямів щодо будівництва фізичної оптоволоконної мережі до кожних квартири, під'їзду, будинку, організації тощо та запровадження сумісного програмного забезпечення, можна перелічити і низку інших завдань та напрямів, зокрема:

- конкретизація завдань і функцій міської інформаційно-комунікаційної системи управління та надання послуг;
- інтеграція працівників та мешканців міста у систему;
- подолання перешкод “людського фактору”;
- перетворення людей на “складову” системи та системи на “складову” громади.

Обов'язковою умовою реалізації цих магістральних напрямків роботи є законодавче та нормативно-правове забезпечення роботи системи.

Системні підходи щодо інтеграції країн та окремих міст або організацій у світове електронне суспільство вже давно і успішно використовуються у розвинених країнах. Зокрема, існують та реалізовані певною мірою Концепції створення електронних країн СНД, зокрема “Електронна Росія”, “Електронна Молдова”, “Електронний Узбекистан”. Створена довгострокова державна Програма “Електронна Україна”, яку розробив Державний комітет зв'язку та інформатизації України і яка має на меті розвиток інтернет-індустрії та створення на її базі “електронної держави” [20 – 22].

“Електронна держава” передбачає широке використання сучасних засобів зв'язку, насамперед Інтернету, на всіх рівнях управління: від уряду до місцевих адміністрацій та органів місцевого самоврядування, перехід усіх державних структур на електронний документообіг, об'єднання локальних державних мереж в єдину мережу, а також уможливлення інтерактивної участі громадян України через Інтернет у державних процесах, таких, наприклад, як вибори.

У Європі, Америці, Японії та інших країнах світу існує багато прикладів реалізації концепції “Електронне місто” – e-town . Є такі приклади і в Росії, зокрема в Москві, Санкт-Петербурзі та Новосибірську, але, на нашу думку, практичних прикладів реалізації всіх завдань системного бачення в проектах e-town немає з таких причин [23 – 25]:

– визначена місія та сукупність цілей інформаційно-комунікаційної системи управління містом та надання послуг є дуже віддаленою й може бути досягнутою лише поступово, з часом;

– ускладнене об’єднання всіх мешканців та всіх установ в одну мережу;

– існує проблема переконання людей систематично працювати не тільки за комп’ютером, а й в мережі Інтернет, користуватись та створювати інформацію в електронному вигляді;

– велика кількість законодавчих, мовних, фінансових перешкод на шляху забезпечення задоволення потреб у інформаційних послугах;

– неможливо остаточно визначитись із функціями системи в окремому місті без інтеграції в електронну систему країни, де окреслені умови, критерії, принципи, єдині програмні засоби електронного середовища тощо.

Реалізація цих програм навіть у віддаленій перспективі обумовлює необхідність рухатись за сучасними прикладами в рамках існуючих державних програм, бюджетних можливостей, визначитись з найважливішою складовою електронної системи управління та надання послуг (наприклад, “кабельне телебачення”, або “електронний документообіг”) та зосередитись на її запровадженні.

Для більшості міст України саме такі варіанти є найбільш прийнятними в сучасних умовах. Необхідно ставити цілі випереджаючого розвитку, створювати систему, яка забезпечуватиме виконання стратегічних завдань розвитку міста, реалізації його місії. Для цього необхідно залучати всі можливі ресурси.

Місто Українка з населенням майже 15 тис. осіб дуже компактне. Місто має комп’ютерні мережі, якість яких, на думку фахівців, дає змогу визначити м. Українку як одне з найбільш комп’ютеризованих міст в Україні. Доступ із локальної мережі до Інтернету має практично кожна сьома сім’я (квартира) в місті.

Існують умови, які, своєю чергою, оптимізують процеси інформатизації міста. Це, зокрема, наближеність до Києва – 40 км, наявність високошвидкісних оптоволоконних каналів на Київ, пропускна спроможність яких становить приблизно 5 Гб. Наявність можливості 70% використання каналізаційних колодязів та шляхів ВАТ “Укртелекому” для укладки кабелів системи.

Важливу роль відіграє також активна позиція та зацікавленість міської ради.

Зважаючи на такий підхід у фінансуванні, можна вивести, що абонплата для користувачів буде порівняно невеликою (нижче такої, що існує для кабельного телебачення), оскільки не потрібно буде до неї закладати частку на повернення кредиту, до складу абонплати, за відповідним бізнес-проектом, було б додано погашення витрат на будівництво.

Система (мережа, обладнання та програмне забезпечення) формується від власника – міської ради шляхом створення комунального підприємства з відповідними підрозділами: міське телебачення, відділ послуг зв’язку та безпеки, відділ технічного забезпечення та розвитку (зокрема навчання), відділ програмування та обслуговування тощо.

Міська інформаційно-комунікаційна система управління та надання послуг “Електронне місто” повинна стати органічною складовою міського господарства, функціонувати у чинному законодавчому полі, відповідно до існуючої парадигми адміністративних відносин.

На рівні колективів, окремих користувачів, громади міста система забезпечить створення єдиного комплексу взаємодії з електронним суспільством на національному,

регіональному та глобальному рівнях. Важливим аспектом функціонування системи є взаємодія адміністративних, державних та недержавних структур як юридичних осіб, різноманітного програмного забезпечення, матеріальної частини системи – фізичної мережі, активного та пасивного устаткування, серверів тощо.

Наступний етап – удосконалення та поширення досвіду – є ще випробуванням на еластичність (життєздатність) системи у різних умовах існування. Критичний погляд зовні “очима інших міст” на реалізацію проекту “Електронне місто” є необхідним для розуміння його недоліків та переваг.

У запропонованій схемі побудови міської мережі передачі даних, у рамках загальної концепції розвитку системи інформатизації міста, витримані основні принципи по надійності, сумісності та подальшого розвитку, а це дає змогу:

- оперативно збирати, передавати і відображати необхідні дані від різних міських служб;
- контролювати і управляти ними в режимі реального часу;
- відстежувати стан грошових потоків міського господарства;
- прогнозувати наявність вільних грошових коштів для довготривалих програм розвитку міста;
- побудувати повнофункціональну систему безпеки об’єктів комунального господарства;
- швидко інтегрувати в існуючу систему сучасні рішення та технології передачі різних даних при виникненні нових завдань і потреб.

Відповідно до існуючих теоретичних напрацювань та досвіду муніципального управління в країнах сталої демократії нами було напрацьовано структуру системи та її основні програмні модулі: “Комунальні платежі”, “Населення”, “Теоінформаційна система”, “Земля”, “Підприємства”, “Електронний документообіг”, “Освіта, культура, спорт”, WEB-портал міста Українка.

Перевагами впровадження міської інформаційно-комунікаційної системи управління та надання послуг “Електронне місто” є те, що з часом місто отримає:

1. Систему автоматизованого моніторингу міської політики.
2. Електронну систему надання послуг мешканцям, підприємствам, установам і організаціям міста.
3. Вплив на формування політики сталого розвитку міста.
4. Різноманітні додаткові послуги (з охорони, освіти, культури, електронної комерції та інші, зокрема публічні та адміністративні).
5. Прозорі міську систему влади та механізм управління містом та управління містом.
6. Ефективний механізм взаємодії різних структур, підприємств, установ і організацій.
7. Відкриту, зрозумілу чітку та формалізовану систему звітності та обліку на всіх рівнях міста.

Також впровадження цієї системи забезпечить: створення загальноміської системи електронних розрахунків, сучасної електронної мережі, міського web-порталу, надання послуг IP телефонії (телефонний Інтернет зв’язок за використанням комп’ютерних технологій) та кабельного цифрового телебачення тощо.

Важливим наслідком впровадження такої системи буде створення умов для появи нового явища – електронної громади, а в перспективі й електронної демократії.

Запровадження міської інформаційно-комунікаційної системи управління та надання послуг “Електронне місто” сприятиме оптимізації діяльності механізму управління містом, розвитку інфраструктури та створенню умов для задоволення зростаючих потреб населення у різноманітних послугах.

На сьогодні впроваджено систему повного електронного документообігу у виконавчому комітеті міської ради, розширюється на комунальні підприємства та бюджетні установи, міський портал забезпечує функціонування електронної приймальні та зворотнього зв’язку з мешканцями.

Висновки

Проведені нами дослідження дають змогу сформулювати певні висновки і виробити такі пропозиції :

1. Створення сучасної системи управління малим містом передбачає запровадження стратегічних підходів.

2. Запровадження міської інформаційно-комунікаційної системи управління та надання послуг “Електронне місто” сприятиме оптимізації діяльності механізму управління містом, розвитку інфраструктури та створенню умов для задоволення зростаючих потреб населення у різноманітних послугах.

3. Важливим наслідком впровадження такої системи буде створення умов для появи нового явища – електронної громади, а в перспективі й електронної демократії.

4. Впровадження системи “Електронне місто” забезпечить: створення загальноміської системи електронних розрахунків, сучасної електронної мережі, міського web-порталу, надання послуг IP телефонії (телефонний Інтернет-зв’язок за використанням комп’ютерних технологій) та кабельного цифрового телебачення тощо.

Література

1. Агранофф Р. Огляд європейських традицій місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / Р. Агранофф. — Режим доступу : <http://www.pdp.org.ua/?id=soder&n=205>.

2. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика [Текст] : [монография] / В. А. Григорьев. — К. : Истина, 2005. — 424 с.

3. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти [Текст] : [монографія] / М. І. Лахижа. — Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. — 289 с.

4. Мескон М. Основы менеджмента [Текст] / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. — М. : Дело, 1994. — 702 с.

5. Мінцберг Г. Зліт та падіння стратегічного планування [Текст] / Г. Мінцберг ; пер. з англ. К. Сисоева. — К. : Видавництво Олексія Капусти, 2008. — 412 с.

6. Рохлин В. Е. Стратегический выбор города: научный поход [Текст] / В. Е. Рохлин, С. Ф. Жилкин. — СПб. : ИСЭН РАН, 1998. — 91 с.

7. Там же. — 91 с.

8. Стратегическое планирование и управление [Текст] : в 2 ч. Ч. 1 : учеб. пособ. / под ред. проф. А. Н. Петрова. — СПб. : Изд-во СПбУФ, 1997. — 145 с.

9. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика [Текст] : навч. посіб. / Г. Г. Почепцов, С. А. Чукут. — К. : Знання, 2006. — 663 с.

10. Про вплив нових комунікативних та інформаційних технологій на демократію : Резолюція Асамблеї Ради Європи № 1120 (1997) // Інформаційне законодавство [Текст] :

зб. законодавч. акт. : у 6 т. Т. 5: Міжнародно-правові акти в інформційній сфері / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Чижа. — К. : ТОВ “Видавництво “Юридична думка”, 2005. — С. 145, 146.

11. Там само. — С. 145, 146.

12. Шаров Ю. П. Стратегічне планування в муніципальному менеджменті: концептуальні аспекти [Текст] / Ю. П. Шаров. — К. : Видавництво УАДУ, 2001. — 303 с.

13. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика... — 663 с.

14. Чукут С. Інформаційна політика [Текст] : навч. посіб. / С. Чукут, О. Литвиненко. — К. : [б. в.], 2003. — 100 с.

15. Стратегічний план сталого розвитку м. Українка [Текст] / Волинський ресурсний центр. — Рівне : [б. в.], 2005. — 112 с.

16. Стратегічний план підвищення конкурентоспроможності міста Українка [Електронний ресурс] / [Розроблено експертним комітетом стратегічного планування підвищення конкурентоспроможності міста Українка за сприяння проекту “Економічний розвиток міст” за підтримки USID)]. — 2009. — 54 с. — Режим доступу : http://linc.com.ua/documents/storage/SP_Ukrainka_U.pdf.

17. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика... — 424 с.

18. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика... — 663 с.

19. Чукут С., Литвиненко О. Інформаційна політика... — 100 с.

20. Регіональна політика в країнах Європи. Досвід для України [Текст] / за ред. С. Максименка. — К. : Логос, 2000. — 171 с.

21. Про вплив нових комунікативних та інформаційних технологій на демократію... — С. 145, 146.

22. Рекомендація № 93 (2001) щодо комунікаційної та інформаційної політики Конгреса місцевих та регіональних влад держав-членів Ради Європи [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.auc-login.org.ua.

23. Агранофф Р. Огляд європейських традицій місцевого самоврядування...

24. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика... — 424 с.

25. Регіональна політика в країнах Європи. Досвід для України... — 171 с.

P. Kozyriev

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF CREATING OF URBAN INFORMATION AND COMMUNICATION MANAGEMENT SYSTEM AND PROVIDING “ELECTRONIC CITY” SERVICES (ON THE EXAMPLE OF UKRAINKA CITY)

The principles of creating urban information and communication management system and providing “Electronic City” services in the context of the Strategy of small cities development are analyzed.

Key words: project “Electronic City”, strategy of city development, e-government, system of automated monitoring of urban policy, electronic services, additional services.